

Giriş

Özel sayımız hakkında,

Dergi yayın kurulumuz, 4. Cildin ilk sayısını bir özel sayı olarak yayımlamayı kararlaştırdı. Bu sayıda Cumhuriyet döneminde Ülkemiz eğitiminde önemli bir adım olarak başlatılan bir konu olması düşüncesinden hareket edilerek, “Köy Enstitülerinde Eğitim” konusunda yazılmış olan makalelere yer verildi. Bu sayının tanıtım yazısında, bu konunun önemini belirten bazı alıntılara yer verdim.

Köy Enstitüleri, Türkiye’deki hızlı değişimi tabana yaymak için atılmış önemli bir adımdı. Bu okullarda eğitim, sadece sınıflarda değil (kuramsal yapı), harman yerinde çalışan öğrenciler örneğinde olduğu gibi, uygulamalarla birlikte yürütülüyordu. (National Geographic, 2003).

Bu modelde yaşama yönelik problem çözümleri kuramsal ve uygulamalarla birlikte ele alınıyordu. Vatandaşlık eğitimi veren derslerin yanında tarım, el işi ve güzel sanatlar ile laik cumhuriyetçi yurttaşlık bilinci ve ulusal bilinç kazanıyorlardı; diğer taraftan öğrenciler, dünya klasiklerini okuyarak, müzik dinleyerek, tiyatro yaparak dünya değerleri ile tanışıyorlardı. Bu model şimdi bütün dünyada tartışılan, iş başında eğitim/grupla tartışma teknikleri ve yüksek öğretimde özellikle tıpta kullanılan probleme dayalı öğretim modeline çok benzemektedir.

Köy Enstitüleri’nin başlıca amacı, kırsal alanı kalkındırmak, köylüyü eğitmek ve öğretmenlerle köylüyü üretici duruma getirmektir. Çünkü Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda ülkemizde okuryazar oranı neredeyse yok denecek kadar düşük, hatta öğretmen yetiştirecek kurumlar da yok denecek düzeydeydi. Özellikle kadınlarda ve köylerde durum daha da kötüydü.

Bu tablo karşısında Atatürk ve arkadaşları, yeni rejimin ruhunu ve düşüncesini köye de ulaştıracak bir eğitsel devrim hareketini başlatırlar. Gerçek anlamda temelden başlayan bir eğitim reformu olan Köy Enstitüleri hareketi yalnızca köyün maddi kalkınmasını değil, aynı zamanda ve daha önemli olarak köy insanını bilinçlendirmeyi, onu hiçbir kuvvetin istismar edemeyeceği modern bir kırsal yaşam biçimine kavuşturmayı, modernleşen topluma entegrasyonunu amaçlar. 17 Nisan 1940’da "Köy Enstitüleri" kurulmaya başlanır. Köy Enstitülerinde yaşam, dönemin öğretmen ve öğrencilerinin anlatımı ile tam "birliktelik, katılım, yetki ve sorumluluk" eksenlerine oturtulmuştur. Enstitülerde kararlar, yönetici-öğretici-öğrenci üçlüsünün katkı ve onayıyla alınır. Okul yöneticileri ile öğrenciler her konuyu tartışabilirler. Enstitüleri’nin kuruluşunda İzmir İktisat Kongresi politikası uygulanır, tarıma elverişli arazilerin seçilmesine özellikle özen gösterilir. Eğitim anlayışı açısından Köy Enstitüleriyle diğer okullar arasında çok önemli nitelik farkı bulunmaktadır. Köy Enstitülerine eğitim anlamında yüklenen sorumluluk ağır ve anlamlıdır. Köy Enstitüleri’ndeki anlayış o dönemde "eğitim, üretim içindedir" şiarıdır. Hep beraber ülkeyi kalkındırmak için üretmek ve hayata birlikte bakmaktır (Ortaş, 2005).

Özellikle Türkiye gibi halen kırsal kökenli ve tarıma dayalı yapılarda modelin önemi çok sonradan daha iyi anlaşılmıştır. Çünkü köy çocukları bu modelde hem eğitiliyor hem de geleceklerini hazırlıyorlardı. Küçük çocuk, köyünden geldiği gibi üretimin içerisine giriyor, kendi okulunu kendisi yapıyor, koyun güdüyor, klasik eserler okuyor. Kendisine koyun gütmesi söylenen çocuk artık sorumluluk almış olmakta ve kendi sorumluluğunu ve bilincini oluşturmak zorundadır. İsmet İnönü Hasanoğlu'nda yol kenarında koyun güden çocukların azıklarında ekmek parçasının yanında klasikler görünce aradığını bulduğunu ve gelecekte umutlu olduğunu belirtir. Duvar ören, tarım yapan, marangozluk, demircilik yapan, aynı zamanda dünya klasiklerini okuyan ve müzik yaparak ruhunu güzelleştiren mutlu insanları yetiştiriyordu. Bilindiği gibi bu şekilde yetişen çocuklar kendilerine güveni olan, mutlu ve üretken insanlardır (Ortaş, 2005).

Bugünkü ilköğretim sisteminin oluşturmacı [*constructivist*] yapısında da yukarıda belirtilen unsurları görmek mümkün olmaktadır. Kuramı açıklayan bir ifadeyi, Humanistik yaklaşımçı olan ve *Öğrenmede Özgürlük* modeliyle tanınan Rogers'ın görüşlerinde şöyle görebilmek mümkündür. Onun insancıl yaklaşımı, “*öğrenme sürecine tümüyle öğrencinin katılımıyla, öğrenmenin doğasını ve yönünü kontrol ettiği, kişisel değişim ve gelişmeye olanak sağlayan ve bu yolla öğrenmeyi kolaylaştırabilen bir yaklaşımdır*”. Bu yaklaşımda, öncelikle pratik (uygulama), sosyal, kişisel ya da araştırma problemleriyle doğrudan yüzleşme esas alınmakta, süreç ya da başarıyı değerlendiren başlıca yöntem olarak, öz-değerlendirme [*self-evaluation*] kullanılmaktadır (Rogers, 1969).

“Tüm yapıların oluşturulduğunu düşünürüm” [*I think that all structures are constructed*] ve bu oluşumun temel resmidir: İnsan, zihninde hem yapıları geliştirir, hem de dış dünyadakileri olduğu gibi algılar ve organize eder (Piaget, 1977). Bu da oluşturmacılığın Piaget tarafından söylenen başka bir ifadesidir. Burada belirtilen yaklaşım, kişinin gözlemleriyle oluşturduğu yapıların ve daha sonra gerçekleştirilen yaparak yaşayarak öğrenmenin, bireyin yaşantısındaki önemini ifade etmektedir.

Prof. Dr. Emel ÜLTANIR
Editör

Kaynakça

- National Geographic. (2003). *Türkiye 100 fotoğraf, Türkiye yolculuğu. 1909-2003*. Özel sayı.
- Ortaş, İ. (2005). Ülkemizin kaçırdığı en büyük eğitim projesi: Köy Enstitüleri *PiVOLKA*, 4(17), 3-5. İnternet'ten erişim tarihi 15.08.2008, <<http://www.elyadal.org/pivolka/17/koyens.htm>>.
- Rogers, C.R. (1969). *Freedom to Learn*. Columbus, Oh. Merrill.
- Piaget, J. (1977). Foreword to Gruber, H.E. & Vone che, J. (Eds.), *The essential Piaget*. London: Routhledge and Kegan Paul.